

	Tárgyak: Dorogi Márton
	Intézmény: Karacs Ferenc Múzeum, Püspökladány Kossuth u. 28. 4150 Püspökladány +36-54-451-295
	Gyűjtemények: Fotótár
	Leltári szám: I.2398.952.

Leírás

Dorogi Márton (1911. szeptember 11. - 1980. november 10.)

Dorogi Márton köztisztviselőként álló néptanító volt, aki önkéntes néprajzi gyűjtőként is jeleskedett. Munkássága teljes egésze Püspökladányhoz kapcsolódik, bár Szerepen született és más helységeken végezte a tanulmányait. Nagy szegénységből indult, Kecskemétről végezte az iskoláit, végül tanítóképzőbe ment.

Fiatal korától haláláig szorgalmasan kutatta Püspökladány környéke – a Hajdúság, a Hortobágy, a Nagykunság, a Nagy-Sárrét – hagyományos népi állattartását, különös tekintettel az állati termékek hasznosítási módjaira.

Ha állati termékekről hallunk, elsősorban a tenyésztett állatoktól származó hús, tej, esetleg gyapjú felhasználására, mint fő hasznvételi formákra gondolhatunk. Dorogi Márton ezeknek a vizsgálatával nemigen foglalkozott, kedves témája ugyanis egy további fontos állati anyag volt: a bőr, ahogyan ruházatkészítés céljára az önálló pásztorok és az ún.

„parasztzúcsók”, valamint a szakképzett zúcsók szőrös vagy szőrtelenített formában feldolgozták. Különösen a mutatósabb hímzett zúcsómunkákra, a bőrruhákra, mellényekre, ködmönökre, subákra és a viseletet kiegészítő dohányszacskókra, mint népművészeti objektumokra irányult a figyelme. A rájuk hímzett hagyományos motívumokat és kompozíciókat nemcsak összegyűjtötte, hanem jó pedagógusként és népművelőként igyekezett megismertetésükre, továbbadásukra is. Több környező helységben megszervezte továbbélésüket a modern kor ruhadarabjain és lakástextíliáin. De a népi bőrruhák szabástípusait és díszítvényeit nemcsak a főnt nevezett környéken kutatta, hanem Magyarország más tájain készült és viselt darabokat is tanulmányozott, nagyobb múzeumi gyűjteményekben.

Ezen kívül a mellékesebb hasznvételi formák témájának felkutatását is szívügyének tekintette. Az általa bejárta néprajzi terepen felkereste azokat a személyeket, „akik mindenhez értettek, akik mindent felszedtek, mindent gyűjtöttek, mindenben meglátták a használati eszközt, a javításhoz szükséges anyagot”. Három életformához is kapcsolódott ilyen tevékenység: a mocsarak közt, nádasokban szabadon élő és gyűjtögető ún. „pákászokéhoz”; a jószággal fél vagy egész éven át a legelőn élő pásztorokéhoz; valamint a

falusi parasztkéhoz. Ezek az emberek az önellátás keretein belül, kezdetleges, szakképzettséget nem, de sok időt igénylő technikával dolgoztál fel a körülöttük élő vad, félvad és háziasított állatok minden porcikáját. Így kaphatta a címét a Dorogi Márton munkásságából válogató kötet, amit 2011-ben adtak ki: „Hasznos minden porcikája”.

Csodálatos rajzkészségével hagyományozta át az utókorra a megfigyeléseit, olyan precíz rajzokkal, amik ámulatba ejtik az utókort. A Magyar Néprajzi Lexikonban számos szócikket ő írt a bőrrel kapcsolatban.

Szakmai munkájának egyik legnagyobb elismerését a VI. Országos Néprajzi Gyűjtőpályázatra beküldött pályamunkája kapta, amellyel elnyerte a nagydíjat 1957-ben. 1966-ban a magyar Néprajzi Társaság Sebestyén Gyula Emlékérmét adományozott Dorogi Mártonnak „kiváló néprajzi gyűjtőmunkájáért”. 1978-ban a szakma újabb elismeréseként a Magyar Néprajzi Társaság érdemes tagja lett.

Élete végén megkapta a „Püspökladány Községért” kitüntetést pedagógiai és néprajzi munkásságáért. Ő volt az első, aki megkapta ezt az emlékplakettet. Püspökladányban utca és a Művelődési Központ viseli a nevét.

Alapadatok

Anyag/ Technika:

Méretek: